

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародної економіки

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАДАЧ З КУРСУ
«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»**

Тернопіль 2019

Методичні вказівки для виконання задач з курсу «Міжнародна економіка» для студентів освітньої-професійної програми «Менеджмент» за освітнім ступенем «молодший бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань «Управління та адміністрування»/ Укл. Лизун М. В., Ліщинський І. О.
Тернопіль: Університетська думка. ТНЕУ, 2019. 16 с.

Укладачі:

Лизун Марія Володимирівна,
д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
Ліщинський Ігор Орестович,
д.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки

Рецензенти:

Білецька Ірина Мирославівна,
д.е.н., доцент, завідувач кафедри
кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту ІФНІМ

Савельєв Євген Васильович,
д.е.н., професор, професор кафедри
міжнародної економіки ТНЕУ

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки
(протокол № 1 від 28.08.2019 р.)

Схвалено Вченою радою Факультету економіки та управління
(протокол №1 від 25.09.2019 р.)

Лизун М.В., Ліщинський І.О., 2019

ЗМІСТ

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА».....	4
2. ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗКУ ТИПОВИХ ЗАДАЧ З КУРСУ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА».....	5
3. ЗАДАЧІ З КУРСУ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»	10
4. КРИТЕРІИ ОЦІНЮВАННЯ	13
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	15

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Метою навчальної дисципліни "Міжнародна економіка" є вивчення системи міжнародної економічних відносин, об'єктивних законів і принципів її розвитку та на цій основі отримання умінь й навичок аналізу зовнішньоекономічної політики України у процесі інтеграції її у сучасні світогосподарські структури.

Вивчення курсу "Міжнародна економіка" передбачає цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення суті та закономірностей функціонування й розвитку системи міжнародних економічних відносин;
- виявлення факторів, які впливають на міжнародний поділ праці та формування зовнішньоекономічної політики країни; аналіз регіональних інтеграційних процесів у глобальному вимірі;
- дослідження тенденцій розвитку світових ринків товарів й послуг, світового фінансового ринку та світових ринків робочої сили;
- оцінювання сучасної міжнародної регуляторно-координаційної політики в сфері міжнародної торгівлі, руху капіталу та робочої сили.

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) з дисципліни "Міжнародна економіка" виконується самостійно кожним студентом. КПЗ охоплюють усі основні теми дисципліни "Міжнародна економіка". Метою виконання КПЗ є поглиблене вивчення найбільш актуальних проблем у сфері міжнародної економіки. Виконання КПЗ з одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з предмету „Міжнародна економіка”.

2. ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗКУ ТИПОВИХ ЗАДАЧ З КУРСУ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Задача 1

У країні I витрати праці на в-во товару $X=5$ год., $Y=1$ год.; у країні II витрати праці на в-во товару $X=5$ год., $Y=2$ год.. Загальний обсяг праці в країні I = 300; в країні II = 200. Побудуйте графіки виробничих можливостей обох країн. Якщо умови торгівлі = 3, якими будуть торгові можливості країн?

Приклад розв'язання:

Графік кривої виробничих можливостей для країни I:

$$X = 300 : 5 = 60 \text{ шт.}$$

$$Y = 300 : 1 = 300 \text{ шт.}$$

Графік кривої виробничих можливостей для країни II:

$$X = 200 : 5 = 40 \text{ шт.}$$

$$Y = 200 : 2 = 100 \text{ шт.}$$

Виходячи з теорії порівняльних переваг, відносні витрати для товару X складають $5/1$ у країні I і $5/2$ у країні II. Таким чином, товар X буде експортувати країна II. Відносні витрати для товару Y складають $1/5$ у країні I і $2/5$ у країні II. Країна I експортуватиме товар Y.

Графік торгових можливостей:

Для країни I:

Якщо країна I експортує товар Y, то за повної спеціалізації країна виготовлятиме 300 шт. товару Y. За умов торгівлі = 3, обсяг максимально можливого імпорту товару X складе $300 : 3 = 100$ шт. Таким чином, графік торгових можливостей матиме наступний вигляд: $X=100$, $Y = 300$.

Для країни II:

Якщо країна II експортує товар X, то за повної спеціалізації країна виготовлятиме 40 шт. товару X. За умов торгівлі = 3, обсяг максимально можливого імпорту товару Y складе $40 \cdot 3 = 120$ шт. Таким чином, графік торгових можливостей матиме наступний вигляд: $X=40$, $Y = 120$.

Задача 2

Обсяг вітчизняного експорту складає 62 млрд. грн., обсяг імпорту – 65 млрд. дол. Обсяг експорту всіх зарубіжних країн складає 6750 млрд. дол., обсяг імпорту – 6550 млрд. дол. Розрахуйте світовий торговельний обіг, торговельний обіг кожного з регіонів, їх частку у світовому торговельному обороті, сальдо торгового балансу кожної з країн.

Приклад розв'язання:

Одними з основних кількісних показників зовнішньої країни є торговельний обіг і торговельне сальдо країни.

Торговельний обіг країни – сума вартостей експорту та імпорту країни за певний період часу

$$TO = E + I, (1)$$

де TO – торговельний обіг, млрд. дол.;

E – експорт країни за певний проміжок часу (в основному за рік), млрд. дол.;

I – імпорт країни за певний проміжок часу (в основному за рік), млрд. дол.

Сальдо торгового балансу – це різниця між вартісним обсягом експорту та імпорту товарів окремої країни.

$$СБ = E - I, (2)$$

де СБ – сальдо торгового балансу, млрд. дол.

Сальдо торгового балансу може бути пасивним, якщо $I > E$, і $СБ < 0$, активним, якщо $I < E$, і $СБ > 0$. Для будь – якої країни важливим є досягнення активного сальдо торгового балансу.

Для зазначеного прикладу для «Вітчизни» торговий обіг дорівнює 127 млрд. дол., сальдо торгового балансу пасивне, оскільки імпорт країни (65 млрд. дол.) перевищує експорт (62 млрд. дол.) і дорівнює – 3 млрд. дол.

Світовий торговий обіг є сумою експортів усіх країн світу, тобто

$$TO^{CB.} = \sum_{i=1}^n E,$$

де TO св. – світовий торговий обіг, млрд. дол.;

n – кількість країн світу.

Таким чином, торговий обіг світу за даних умов складає 6812 млрд. дол. Сальдо торгового балансу іншого світу складає 200 млрд. дол. Частка торгового обігу кожною країни в світовому торговому обігу розраховується як відсоток від світового торгового обігу. Для «Вітчизни» вона буде складати 1,87 %, доля всього іншого світу 96,13%.

Задача 3

Визначте економічні ефекти для споживачів, виробників, державного бюджету і країни в цілому від запровадження тарифного мита, якщо при цьому ціна товару на внутрішньому ринку країни перевищує світову на 20 грн., споживання зменшиться з 10000 до 8000 тис. штук на рік, а вітчизняне виробництво зросте з 5500 до 7000 тис. штук на рік.

Приклад розв'язання:

Для вирішення задач такого типу необхідно побудувати графіки, що ілюструють дану ситуацію на внутрішньому ринку країни (рис. 1).

До запровадження тарифного мита обсяги споживання товару в країні склали 10 000 тис. шт. на рік. При цьому обсягу внутрішнього виробництва задовольняли потреби в товарі лише на 5 500 тис. шт. Таким чином, обсяги імпорту до впровадження мита склали 4 500 шт. товар на рік.

Після запровадження мита імпорт товару скоротиться внаслідок скорочення попиту і збільшення внутрішньої пропозиції і буде складати 1000 тис. шт. на рік.

Запровадження тарифного мита призводить до того, що ціна на товар на внутрішньому ринці зростають, споживання товару скорочується, і споживачі

змушені витратити на 20 грн. більше на кожен одиницю товару. Втрати споживачів складає площа трапеції, яка включає області (a + b + c + d).

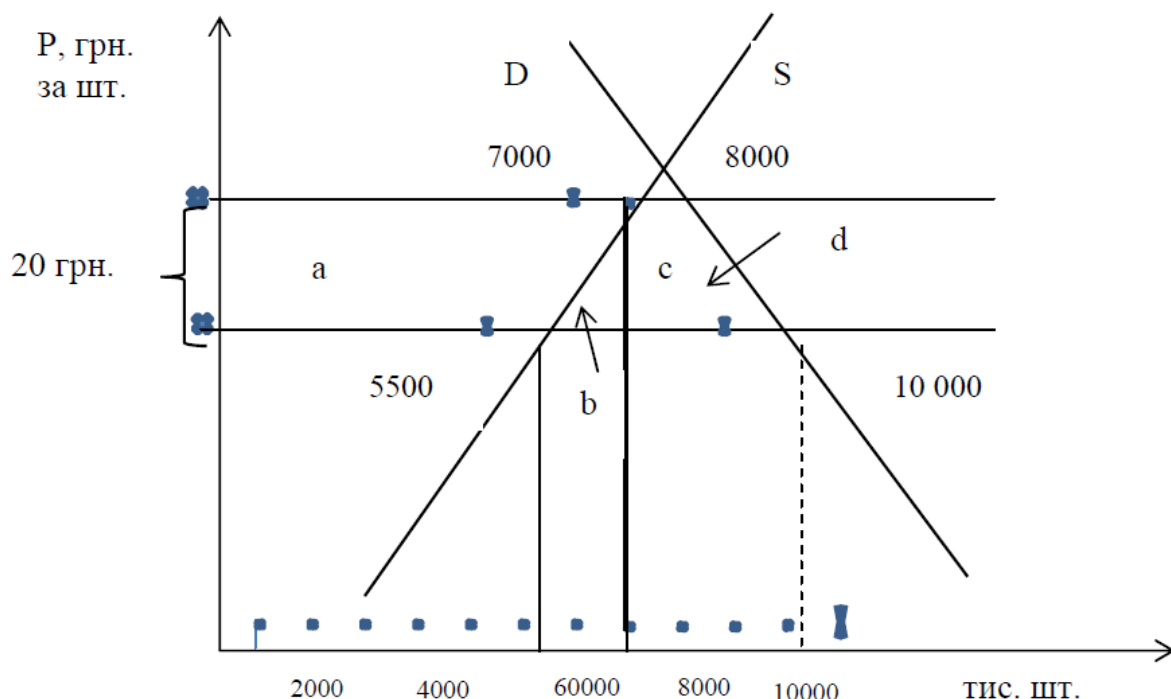

Рис. 1. Економічні ефекти від запровадження митного тарифу

Для розрахунку втрат споживачів використаємо формулу розрахунку площі трапеції.

Площа трапеції складає половину суми підстав трапеції, які помножені на її висоту.

$$(a + b + c + d) = \frac{1}{2} * (8000 + 10000) * 20 = 180000 \text{ тис. грн.}$$

Збільшення цін на внутрішньому ринку призводить до зростання внутрішнього виробництва, тобто до виграшу виробників, який кількісно складає площу трапеції (a):

$$(a) = \frac{1}{2} * (5500 + 7000) * 20 = 125000 \text{ тис. грн.}$$

Області b і d є чистими втратами суспільства від запровадження мита. Вони розраховуються як різниця між втратами споживачів і виграшами виробників і державного бюджету.

Тарифне мито є податком на імпорт, область (с), яка є добутком обсягу імпорту і розміру митного тарифу, відображає доходи державного бюджету.

$$(с) = 20 * (8000 - 7000) = 20\ 000 \text{ тис. грн.}$$

Чисті втрати суспільства від запровадження митного тарифу складуть:

$$\text{Чисті втрати} = 180\ 000 - (125\ 000 + 20\ 000) = 35\ 000 \text{ тис. грн.}$$

3. ЗАДАЧІ З КУРСУ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Задача 1

У країні I продуктивність праці у секторі в-ва товару $X=3$ шт./год., $Y=4$ шт./год.; у країні II продуктивність праці $X=5$ шт./год., $Y=1$ шт./год.. Чи має країна II абсолютні переваги? Якщо так, по якому товару?

Задача 2

У країні I витрати праці на в-во товару $X=6$ год., $Y=5$ год.; у країні II витрати праці на в-во товару $X=5$ год., $Y=7$ год.. Чи має країна II абсолютні переваги? Якщо так, то по якому товару?

Задача 3

У країні I витрати праці на в-во товару $X=9$ год., $Y=3$ год.; у країні II витрати праці на в-во товару $X=2$ год., $Y=10$ год.. Чи має країна II порівняльні переваги? Якщо так, по якому товару? Межі умов торгівлі?

Задача 4

Номінальний валютний курс євро до американського долара впродовж одного року змінився з $\text{EURO/USD} = 1,4140$ на початку року до $\text{EURO/USD} = 1,2814$ на кінець року. За цей же період ціни у США зросли на 4%, а ціни в ЄС зросли на 2%. Розрахуйте реальний валютний курс Євро по відношенню до долара. Яким чином така зміна може вплинути на торгівлю ЄС? Зробіть висновок щодо динаміки номінального і реального курсів.

Задача 5

НБУ вирішив впродовж року девальвувати гривню з $\text{USD/UAH} = 27,8861$ до $\text{USD/UAH} = 28,1112$ з метою стимулювання експорту. За цей період ціни в США зросли на 2%, а в Україні на 15%. Розрахуйте, чи було таке рішення ефективним?

Задача 6

На початку року курс становив $USD/HKD = 27,2445$, а наприкінці — $USD/HKD = 27,7802$. При цьому темп інфляції у США за рік сягнув 5%, а в Гонконзі — 12 %. Недооцінений чи переоцінений долар США з погляду його паритету купівельної спроможності?

Задача 7

Розрахуйте дисконт/премію за 30-денним форвардом на купівлю євро, якщо $EURO/USD \text{ Spot} = 1,4228$, $EURO/USD \text{ Forward 1M} = 1,4215$.

Задача 8

Номинальний валютний курс британського фунта стерлінгів до американського долара впродовж одного року змінився з 1,6540 на початку року до 1,5230 GBP/USD на кінець року. За цей же період ціни у США зросли на 3%, а в Великобританії -- на 1,5 %. Розрахуйте реальний валютний курс британського фунта стерлінгів до долара. Яким чином така зміна може вплинути на торгівлю Великобританії? Зробіть висновок щодо динаміки номінального і реального курсів.

Задача 9

НБУ вирішив впродовж року девальвувати гривню з $USD/UAH = 27,8861$ до $USD/UAH = 29,5667$ з метою стимулювання експорту. За цей період ціни в США зросли на 5%, а в Україні на 1,5%. Розрахуйте, чи було таке рішення ефективним?

Задача 10

На початку року курс становив USD/CNY (китайський юань) $= 6,5477$, а наприкінці — $USD/CNY = 6,02$. При цьому темп інфляції у США за рік сягнув 2%, а в Китаї — 5 %. Недооцінений чи переоцінений долар США з погляду його паритету купівельної спроможності?

Задача 11

Розрахуйте крос-курс GBP/USD, якщо USD/UAH = 8,0000, GBP/UAH = 12,0000.

Задача 12

Номінальний валютний курс японської єни до британського фунта стерлінгів впродовж одного року змінився з 126,997 на початку року до 136,696 GBP/JPY на кінець року. За цей же період ціни у Великобританії зросли на 2%, а в Японії -- на 10 %. Розрахуйте реальний валютний курс єни до фунта стерлінгів. Яким чином така зміна може вплинути на торгівлю Японії? Зробіть висновок щодо динаміки номінального і реального курсів.

Задача 13

НБУ вирішив впродовж року девальвувати гривню з USD/UAH = 27,8861 до USD/UAH = 31,4312 з метою стимулювання експорту. За цей період ціни в США зросли на 2%, а в Україні на 2,5%. Розрахуйте, чи було таке рішення ефективним?

Задача 14

На початку року курс становив USD/ HKD = 7,2445, а наприкінці — USD/ HKD = 7,7802 HKD. При цьому темп інфляції у США за рік сягнув 5%, а в Гонконзі — 12 %. Недооцінений чи переоцінений долар США з погляду його паритету купівельної спроможності?

Задача 15

Розрахуйте дисконт/премію за 180-денним форвардом на купівлю долара США, якщо USD/JPY Spot = 84,15, EURO/ JPY Forward 6M = 84,46.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

На *«відмінно»* - **A (90-100)** оцінюються ті завдання, які є творчим самостійним дослідженням студента, містять аргументовані власні думки, цілком розкривають суть та зміст вибраної проблеми (теми), виконувалися із дотриманням графіку, а їх виконавці під час захисту своєї роботи (доповіді) продемонстрували вільне володіння проблемою та ґрунтовне знання використаних першоджерел, здатність творчо мислити та вести аргументовану полеміку.

На *«дуже добре»* - **B (85-89)** оцінюються ті завдання, які є самостійним дослідженням студента, розкривають суть та зміст вибраної проблеми (теми), виконувалися із дотриманням графіку, а їх виконавці під час захисту своєї роботи (доповіді) продемонстрували ґрунтовне володіння проблемою, здатність творчо мислити та вміння вести аргументовану полеміку.

На *«добре»* - **C (75-84)** оцінюються ті завдання, які є самостійним дослідженням студента, розкривають суть та зміст проблеми (теми), але мають незначні вади редакційного характеру та вади в оформленні, виконувалися із дотриманням графіку, а їхні виконавці під час захисту роботи (доповіді) продемонстрували добре володіння проблемою і вміння вести аргументовану полеміку.

На *«задовільно»* - **D (64-74)** оцінюються ті завдання, які в основному розкривають суть та зміст вибраної проблеми (теми), допускають елементи компілятивного викладення матеріалу, мають незначні вади редакційного характеру та вади в оформленні, виконувалися із дотриманням графіку, а їх виконавці під час захисту роботи (доповіді) продемонстрували в основному задовільне володіння проблемою.

На *«достатньо»* - **E (60-64)** оцінюються ті завдання, які в основному розкривають суть та зміст проблеми (теми), але викладення матеріалу у них носить переважно компілятивно-описовий характер, мають редакційні вади та вади в оформленні, виконувалися із дотриманням графіку, а їхні виконавці під

час захисту роботи (доповіді) продемонстрували задовільне володіння проблемою.

На *«незадовільно»* - **FX (35-59)** оцінюються ті завдання, які не розкривають суть та основний зміст проблеми (теми), є роботою компілятивного та описового характеру, мають суттєві редакційні вади та вади в оформленні, виконувалися із порушенням графіку.

На *«незадовільно»* - **F (1-34)** оцінюються ті завдання, які зовсім не розкривають суть та зміст проблеми (теми), є плагіатом або компіляцією чужих праць, містять грубі помилки і вади в оформленні, а їхні виконавці виявили незадовільні знання нормативного матеріалу стосовно вибраної проблеми (теми) та порушили графік виконання завдання.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Архієреєв С.І., Волоснікова Н.М., Климова С.О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / за ред. проф. Архієреєва С. І., – Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 234 с.
2. Діброва Л.В. Міжнародна економіка: Навч. посібник / Л.В. Діброва. – К.: «ЦП «Компринт», 2017. 545 с.
3. Климова С.О., Губанова Н.Н. Створення БалтоЧорноморського Союзу як зміцнення економічної і політичної платформи України / С.О. Климова, Н.Н. Губанова // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки). Х.: НТУ «ХПІ». 2016. №27'(1199). С.41-44.
4. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: підручник. К.: Центр учбової літератури. 2017. 228 с.
5. Лизун М.В. Глобальні виклики регіональної валютної інтеграції. Глобальні виклики регіональної валютної інтеграції: моногр./ – Тернопіль, ТНЕУ: Економічна думка, 2017. – 453 с.
6. Міжнародна економіка [Текст] : навч. посіб. / [за ред. А. О. Мельник, О. І. Пальчук, В. В. Бугаса] ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну, Каф. бізнес-економіки та туризму. - Київ, 2019. 176 с.
7. Міжнародна економіка в таблицях, схемах, формулах, задачах і прикладах [Текст] : навч. посіб. / [П. П. Гаврилко та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів : АТБ, 2019. 257 с.
8. Міжнародні перевезення: теорія та практика : навч. посібник : у 2 кн. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 182 с.
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Савельєв Є. В.(2008) Міжнародна економіка: підруч. 3-тє вид., перероб. і допов. К. : Знання. 622 с.

11. Gerber J. (2017). International Economics, Global Edition. Pearson. 510 p.
12. Global Development Finance [Электронный ресурс]. World Bank, Washington DC. Режим доступа : <http://www.worldbank.org/>
13. International Trade Statistics. WTO. Режим доступа : <http://www.wto.org>.
14. Krugman, P. R., Obstfeld, M., & Melitz, M. J. (2017). International Economics: Theory and Policy. [rental edition], 11th Edition. 800p.
15. Lishchynskyy I. Spatial Concentration of Industry and Local Productive Systems in Ukraine. Folia Oeconomica. 2016. No 2 (320). P. 51–63
16. Salvatore D. (2019) International Economics, 13th Edition. John Wiley & Sons, 720 p.
17. World Development Indicators Database [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.worldbank.org>.
18. World Investment Report 2019 [Электронный ресурс]. UNCTAD. Режим доступа : <http://www.unctad.org>
19. World trade organisation [Электронный ресурс]. WTO. Режим доступа : <http://www.wto.org>